

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5987/2021
05.07.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Бранислава Босиљковића, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа пуномоћник Андријана Вујић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., коју заступа пуномоћник Нада Димкић, адвокат из ..., ради утврђења права службености пролаза, одлучујући о ревизији тужене ГГ изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5983/2020 од 05.11.2020. године, у седници одржаној 05.07.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене ГГ, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5983/2020 од 05.11.2020. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 5983/2020 од 05.11.2020. године у делу става првог изреке у односу на тужену ГГ и ставу трећем изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П 2996/15 од 18.02.2019. године, у ставовима трећем и петом изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење у том делу.

У преосталом делу ревизија тужене ГГ се **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољена.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 2996/15 од 18.02.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је постојање права службености пролаза преко североисточног дела кп бр .. КО ..., у површини од 1 м2 у облику троугла у мерама и границама ближе означеним у том ставу изреке, а све у корист повласног добра тужиље – породичне стамбене зграде која се налази на кп бр .. КО ..., што су тужени ББ и ВВ дужни да признају и трпе. Ставом другим изреке наложено је Републичком геодетском заводу Републике Србије, Служби за катастар непокретности Београд 1, да упише у лист непокретности .. КО ... право службености пролаза из става првог изреке ове пресуде у корист повласног добра тужиље. Ставом трећим изреке утврђено је постојање права службености пролаза преко југозападног дела кп бр .. КО ... у површини од 3 м2, у облику троугла у мерама и границама ближе означеним у том

ставу изреке, што је тужена ГГ дужна да призна и трпи. Ставом четвртим изреке наложено је Републичком геодетском заводу Републике Србије, Служби за катастар непокретности Београд 1 да упише у лист непокретности .. КО ..., право службености пролаза из става трећег изреке ове пресуде у корист повласног добра тужиље. Ставом петим изреке обавезана је тужена ГГ да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 149.280,00 динара са законском затезном каматом од 18.02.2019. године до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5983/2020 од 05.11.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене ГГ и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, трећем и делу става петог изреке којим је обавезана тужена ГГ да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 149.280,00 динара. Ставом другим изреке укинута је првостепена пресуда у ставовима другом и четвртном изреке, којима је наложено РГЗ Служби за катастар непокретности да упише у катастарске књиге право службености пролаза из става првог и трећег изреке првостепене пресуде у корист повласног добра тужиље и у том делу тужба је одбачена. Ставом трећим изреке преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу петом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена ГГ да тужиљи на досуђени износ трошкова парничног поступка из става петог изреке, исплати законску затезну камату почев од дана извршности до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена ГГ је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са предлогом да се о ревизији одлучује на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије на основу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20 и 10/2023 – др. закон) Врховни суд је утврдио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ГГ ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене ГГ делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, на повласној парцели кп бр .. КО ... у јавним књигама су били уписани као сукорисници ДД и ЂЂ (који су преминули током трајања овог поступка) са уделима од по 1/2, а након њихове смрти као сукорисници, а потом (након извршене конверзије земљишта), као сувласници су уписани тужиља са уделом од 1/2 идеалног дела (према оставинском решењу и договору о деоби наследника иза смрти свог оца ДД), заједно са туженима ББ и ВВ (као наследницима њиховог покојног оца ЂЂ). Тужиља је као сувласник 1/2 идеалног дела и држалац породичне стамбене зграде која се налази на наведеној парцели 27.03.1995. године поднела захтев за легализацију наведеног објекта, те је обавештена од стране надлежног органа 12.02.2018. године да су испуњени сви услови за озакоњење наведеног објекта и да ће се о истом донети одлука након уплаћених такси за доношење решења. Тужиља у овој парници тражи утврђење права службености

пролаза до парцеле .. и куће коју је саградила, из улице ..., засновану одржајем, односно фактичким остваривањем службености у времену дужем од 20 година. Тужила је до своје парцеле .. и куће, из улице ... прилазила путем – стазом која делом захвата парцелу тужене ГГ (..) и парцелу тужених ББ и ВВ (..). Овим прилазом тужила је долазила до своје куће коју је саградила 1994. – 1995. године, а пре тога 40 година уназад и њен отац, док је ту била башта и у томе га нико није спречавао нити ометао, као ни тужилу. Прво послужно добро је парцела .. КО ... чији су сукорисници раније били сада покојни ДД и ЂЂ, а након њихове смрти и извршене конверзије земљишта, власници су наследници ЂЂ, имајући у виду да је између ДД и ЂЂ постигнут споразум о деоби да та парцела припадне ЂЂ. Усменим договором сувласника извршено је развргнуће сувласничке заједнице и међу сувласницима није спорно да је повласна парцела .. припала оцу тужиле ДД, односно сада тужили, а да је парцела .. припала ЂЂ, односно сада његовим наследницима, чиме је извршена деоба за коју није законом прописана посебна форма јер се не ради о промету непокретности. Друго послужно добро је парцела .. КО ..., коју је тужена ГГ купила 2014. године и успротивила се таквом начину коришћења прилаза и поднела тужбу против тужиле ради предаје у посед предметног дела своје парцеле (парница која се води пред првостепеним судом П 1301/15). Предметна парцела (.. КО ...) је пре конверзије била градско грађевинско земљиште али су тужила и њени правни претходници од 1990. године (када је брисана забрана стицања службености на друштвеној својини), несметано користили предметни прилаз у трајању дужем од 20 година.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да су испуњени услови за утврђење права службености пролаза на основу одржаја, будући да је тужила заједно са својим правним претходницима након измена Закона о основама својинскоправних односа и брисања забране стицања права службености на стварима у друштвеној својини од 1990. године, фактички остваривала право службености пролаза у трајању од 20 година преко послужних парцела .. и .. КО ... да би дошла до свог повласног добра кп бр .. КО Противљење тужене ГГ таквом начину коришћења прилаза од 2014. године и подношење тужбе ради предаје у посед дела парцеле .. (парница П 1301/15), није од утицаја јер се ради о противљењу власника послужног добра након што је тужила 2000. године стекла службеност пролаза на основу одржаја. Оцењено је да су без утицаја чињенице о могућности прилаза парцели и кући тужиле на други начин (преко улице ...), без оптерећења парцеле тужене ГГ као послужног добра, јер се у овој парници не тражи конституисање службености пролаза одлуком суда, већ утврђење права службености по основу одржаја.

По налажењу Врховног суда основано се ревизијом тужене ГГ указује на погрешну примену материјалног права.

Према члану 51. Закона о основама својинскоправних односа стварна службеност заснива се правним послом, одлуком државног органа и одржајем, а по члану 54, стварна службеност стиче се одржајем када је власник повласног добра фактички остваривао службеност за време од 20 година, а власник послужног добра се није томе противио, при чему се стварна службеност не може стећи одржајем ако је вршена злоупотребом поверења власника или држаоца послужног добра, силом, преваром или ако је службеност уступљена до опозива. Наиме, државина права стварне службености стиче се фактичким вршењем овлашћења која чине садржину тог права,

независно од воље власника послужног добра, што значи да се стварна службеност стиче одржајем када је власник повласног добра фактички остваривао службеност за време од 20 година, а власник послужног добра се није томе противио. У време потребно за одржај урачунава се и време за које су правни претходници садашњег држаоца држали ствар као савесни и законити држаоци. Закон о основним својинско-правним односима ступио је на снагу 01.09.1980. године и не садржи одговарајуће прелазне одредбе о важењу рокова одржаја који су почели тећи у ранијем правном режиму, па се примењује закон који је важио у време када је правни однос настао. Одредба члана 55. тог закона (која је забрањивала стицање права стварне службености одржајем на непокретности која је друштвено средство у друштвеном правном лицу) брисана је Законом о изменама и допунама Закона о основним својинскоправним односима („Службени лист СРЈ“ број 29/96 од 26.06.1996. године) који је ступио на снагу 04.07.1996. године. Зато је закључак нижестепених судова да је тужилца стекла службеност пролаза на основу одржаја 2000. године, фактичким вршењем службености у трајању од 20 година са својим правним претходницима, након брисања забране 1990. године, заснован на погрешној примени материјалног права. У поступку је утврђено да је послужна парцела број .. КО ..., чији је власник тужена ГГ, пре конверзије била градско грађевинско земљиште те да је тужилца спорним пролазом долазила до своје куће коју је саградила 1994. – 1995. године, а пре тога и њен отац, док је ту била башта и у томе их нико није спречавао нити ометао. У том правцу остало је непотпуно утврђено чињенично стање у погледу рокова за одржај, односно када је исти почео да тече и у ком режиму својине је била послужна парцела број .. КО У ситуацији када су правни претходници тужилца, а и тужилца, користили спорни пролаз дуги низ година, судови су били дужни да утврде период у коме је фактички остваривана службеност од стране правних претходника, као и саме тужилце, на који начин и у ком обиму, као и када је та службеност настала (имајући у виду начин коришћења предметних парцела и формирање улице ...), како би могли правилно да примене наведене одредбе Закона о основним својинскоправним односима, односно Закона о основама својинскоправних односа, као и евентуално правна правила из параграфа 929. Српског грађанског законика који се примењује на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време непријатељске окупације, уколико утврде да је ова службеност настала у време важења тих правних правила. Правним правилима из параграфа 929. Српског грађанског законика, за стицања службености на непокретностима било је потребно 24 године.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Ревизија тужене ГГ изјављена против преосталог дела побијане пресуде (којим је утврђено право службености пролаза преко послужне парцеле тужених ББ и ВВ) није дозвољена, јер тужена ГГ нема правног интереса да пресуду побија у том делу.

На основу члана 410. став 2. тачка 4. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић